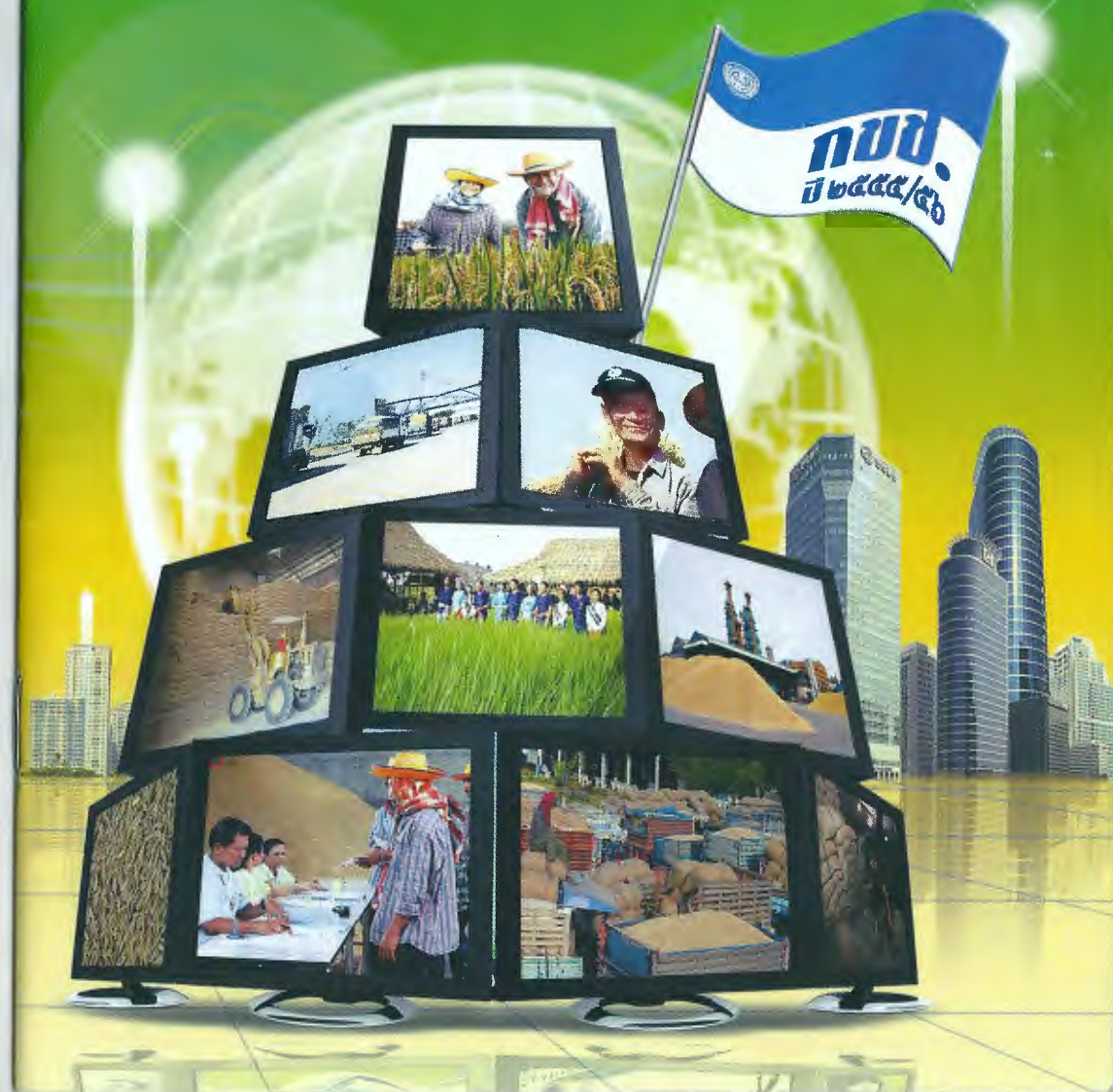

รู้ลึก รู้จริง จำหน่ายข้าว

คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.)

“โครงการรับจำนำข้าว”

ทำให้...

เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นแน่นอน

สร้างอำนาจการต่อรองและเพิ่มทางเลือกให้เกษตรกร

ยกระดับราคาข้าวให้สูงขึ้นทั้งระบบ

ราคาส่งออกข้าวไทยปรับตัวสูงขึ้น

มีประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

“เพื่อความกินดี อยู่ดี ของพี่น้องชาวนาไทย”

คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กชช.)

คำนำ

โครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี (นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) ที่มุ่งหวังให้มีการยกระดับราคาสินค้าเกษตรโดยเฉพาะข้าวที่เป็นพืชเศรษฐกิจหลักและเป็นสินค้าพื้นฐานสำคัญของประเทศไทย ทั้งในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และความมั่นคงทางอาหาร โดยต้องการให้เม็ดเงินตกถึงมือเกษตรกรโดยตรง ดังนั้นโครงการรับจำนำข้าวจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้ชาวนาขายข้าวได้ราคาดี มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันรัฐบาลไม่ได้ละเลยในเรื่องการดูแลคุณภาพและความยั่งยืนของข้าวไทย ซึ่งจะปรากฏในแผนงานโครงการรับจำนำข้าวปี 2555/56

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) จึงได้จัดทำเอกสารฉบับนี้ขึ้นเพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากโครงการรับจำนำข้าวและให้ความกระจ่างเกี่ยวกับขั้นตอนในโครงการรับจำนำข้าวซึ่งมีการวางระบบและมีการติดตามตรวจสอบที่เข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปี 2555/56 ที่ได้มีการปรับปรุงและนำมาตรกรต่าง ๆ มาใช้ให้รัดกุมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้สรุปผลการศึกษาของสถาบันการศึกษา ซึ่งชี้ถึงความพึงพอใจของเกษตรกร หวังว่าเอกสารนี้จะสามารถสร้างความเข้าใจอันดีต่อโครงการรับจำนำข้าวมากยิ่งขึ้น

เลขานุการคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.)
ตุลาคม 2555

ทำไมจึงต้องรับจำนำข้าว

หมายเหตุ : ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และ กรมการค้าภายใน

นโยบายการรับจำนำ

1 ยกระดับราคาสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้เกษตรกร

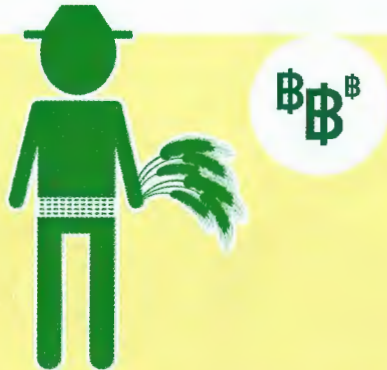
รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการยกระดับราคาสินค้าเกษตรและให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยดูแลราคาสินค้าเกษตรให้มีเสถียรภาพที่เหมาะสม คำนึงถึงกลไกตลาดโลก โดยใช้วิธีบริหารจัดการทางการตลาดและกลไกตลาดซื้อขายล่วงหน้า รวมทั้งผลักดันให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าเกษตรได้ในราคาสูงเพียงพอเมื่อเทียบกับต้นทุน โดยนำระบบรับจำนำสินค้าเกษตรมาใช้

ในการสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่เกษตรกร เริ่มต้นจากการรับจำนำข้าวเปลือกเจ้าและข้าวเปลือกหอมมะลิ ความชื้นไม่เกินร้อยละ 15 ที่ราคาเกวียนละ 15,000 บาท และ 20,000 บาท ตามลำดับ พร้อมทั้งจัดให้มีการเยียวยาความเสียหายของพืชผลจากภัยธรรมชาติให้แก่เกษตรกร การจัดทำระบบทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรให้สมบูรณ์ และการออกบัตรเครดิตสำหรับเกษตรกร

2 ดำเนินการ

เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ได้อนุมัติให้มีการดำเนินโครงการรับจำนำข้าว โดยมีเป้าหมายไม่จำกัดปริมาณข้าวเปลือกที่รับจำนำทั้งโครงการและเกษตรกรแต่ละราย ดังนี้

โครงการ	มทศ. ครม. อนุมัติเมื่อ	ระยะเวลาดำเนินโครงการ
โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2554/55	9 กันยายน 2554	7 ตุลาคม 2554 - 29 กุมภาพันธ์ 2555
โครงการรับจำนำนาปรัง ปี 2555	13 กุมภาพันธ์ 2555	1 มีนาคม - 15 กันยายน 2555
โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56	3 กันยายน 2555	1 ตุลาคม 2555 - 15 กันยายน 2556

4 ▶ รู้ลึก รู้จริง จำนำข้าว

3 วัตถุประสงค์ ของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

- + เพื่อยกระดับรายได้ และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชาวนา
- + เพื่อสร้างความแข็งแกร่ง และความมีเสถียรภาพ และการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการขยายตัวของภาคการบริโภคภายใน เพราะเมื่อชาวนามีรายได้สูงขึ้นก็จะจับจ่ายมากขึ้น มีเงินหมุนเวียนภายในประเทศมากขึ้น
- + เพื่อดึงอุปทานข้าวเข้ามาอยู่ในความควบคุม ทำให้สามารถสร้างเสถียรภาพของราคาข้าวได้
- + เพื่อยกระดับราคาข้าวไทยให้สูงขึ้นทั้งระบบ เนื่องจากข้าวไทยเป็นที่นิยม และเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ จึงควรจะสามารถขายได้ราคาสูงกว่าข้าวจากประเทศผู้ส่งออกรายอื่น

“ 1 ปี เกษตรกรได้สิทธิ์นำข้าวมาจำนำ 2 ครั้ง
จึงไม่ต้องเร่งเก็บเกี่ยว
ไม่ต้องห่วงเรื่องนาปี นาปรัง
ปลูกข้าวให้ได้คุณภาพจะทำให้ได้ราคาดี ”

ขั้นตอนการรับจำนำ

เพื่อให้การดำเนินโครงการลู่ทางด้วยดี หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องได้มีการบูรณาการในกระบวนการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ดังนี้

1 การออกหนังสือรับรองเกษตรกร

เกษตรกรที่จะนำข้าวเปลือกมาจำนำ ต้องไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอในพื้นที่เกษตรกรมีพื้นที่เพาะปลูก และผ่านการทำประชาคม(โดย 5 เลือ) เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่เกษตรกรแจ้งในการขึ้นทะเบียนเป็นความจริง หากมีคนคัดค้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะแต่งตั้งคณะทำงานไปตรวจสอบข้อเท็จจริง และเมื่อผ่านขั้นตอนการทำประชาคมแล้วเกษตรกรอำเภอจะออกหนังสือรับรองเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้เกษตรกร

2 การนำข้าวเปลือก ณ จุดรับจำนำ (โรงสี)

เกษตรกรนำข้าวเปลือกในแปลงนาที่เกษตรกรทำการเพาะปลูก หนังสือรับรองเกษตรกรและหนังสือแสดงการเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. (สมุดบัญชี) ไปจำนำที่จุดรับจำนำด้วยตนเอง เพื่อคำนวณปริมาณข้าวที่เกษตรกรนำมาจำนำโดยคิดจากน้ำหนักข้าวหักลดน้ำหนักความชื้น สิ่งเจือปนที่ตรวจวัดได้ และคำนวณเป็นเงินค่าข้าวเปลือกที่เกษตรกรจะได้รับและออกใบประทวนให้แก่เกษตรกรภายใน 3 วันทำการ รับผิดชอบโดย ธ.ก.ส. / อ.ต.ก.

ชานา
ได้มีบัตร
จาก ธ.ก.ส.ภายใน
3 วันทำการ

3 เกษตรกรต้องนำใบประทวนที่ได้รับไปติดต่อกับ ธ.ก.ส.

สาขาที่เกษตรกรเป็นลูกค้าและทำสัญญากู้เงิน โดยจำนำใบประทวนเป็นประกัน และ ธ.ก.ส. ต้องจ่ายเงินให้แก่เกษตรกรภายใน 3 วันทำการนับแต่วันทำสัญญา

6 รู้ลึก รู้จริง จำนำข้าว

ทำประชาคม โดย 5 เลือ

เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน จำนำ/ผู้ใหญ่บ้าน อต.ก./ผู้แทน ธ.ก.ส. เกษตรตำบล ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ผู้แทนสภาเกษตรกร

เจ้าหน้าที่กำกับ ณ จุดรับจำนำ (5 สิงห์)

ลูกจ้าง อคส. หรือ อ.ต.ก. ตัวแทนเกษตรกร 3 คน (เดิม 2 คน) ตัวแทนภาคราชการ 1 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจ 2 คน (เดิมไม่มี) และจุดรับจำนำต้องมีรถติดกล้องซีซีทีวี

4 การแปรสภาพข้าว เก็บโกดังกลาง

โรงสีต้องแปรสภาพตามคำสั่ง อคส. หรือ อ.ต.ก. และส่งมอบข้าวที่มีคุณภาพได้มาตรฐานกระทรวงพาณิชย์ เข้าโกดังกลางตามเวลาที่กำหนด

5 การรับมอบข้าวและการเก็บรักษา รอการระบาย

โดยบริษัทตรวจสอบคุณภาพข้าวต้องรับผิดชอบคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

6 มีการกำกับดูแล

ติดตามตรวจสอบทั้งระบบตลอดโครงการทุกขั้นตอนเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ราคารับจำนำข้าว

ข้าวจะได้ราคาสูง
ได้ราคาดีต้องเป็นข้าวที่มีคุณภาพ
และได้มาตรฐานถึงจะได้ราคาตามที่กำหนดไว้

“ราคารับจำนำสูงใจ
ให้ชาวนามลิตข้าว
ให้มีคุณภาพ”

ราคารับจำนำข้าวถูกกำหนดขึ้นตามมาตรฐานคุณภาพข้าว
ที่ระดับความชื้นไม่เกิน 15 %

ข้าวเปลือกหอมมะลิ (42 กรัม)	ตันละ 20,000 บาท	ข้าวเปลือกเจ้า 100%	ตันละ 15,000 บาท
ข้าวเปลือกหอมจังหวัด (40 กรัม) (ข้าวหอมมะลิออกพื้นที่ 23 จังหวัด)	ตันละ 18,000 บาท	ข้าวเปลือกเจ้า 5%	ตันละ 14,800 บาท
ข้าวเปลือกปทุมธานี 1 (42 กรัม)	ตันละ 16,000 บาท	ข้าวเปลือกเจ้า 10%	ตันละ 14,600 บาท
ข้าวเปลือกเหนียว 10% เมล็ดยาว	ตันละ 16,000 บาท	ข้าวเปลือกเจ้า 15%	ตันละ 14,200 บาท
ข้าวเปลือกเหนียว 10% เมล็ดสั้น	ตันละ 15,000 บาท	ข้าวเปลือกเจ้า 25%	ตันละ 13,800 บาท

“หากข้าวมีความชื้นมากกว่า 15% จะถูกหักลดน้ำหนัก และทำให้ได้ราคาลดลง”

ตัวอย่าง

ข้าวที่นำมาจำนำจะถูกลดน้ำหนัก 15 กิโลกรัม ทุกๆความชื้นที่เพิ่มขึ้น 1%

$$\text{ข้าวเปลือกหอมมะลิ (42)} \quad \text{ความชื้น 15\%} = \frac{(1,000 \text{ กก.} - 15 \text{ กก.})}{1,000 \text{ กก.}} \times 20,000 = 19,700 \text{ บาท/ตัน}$$

$$\text{ความชื้น 16\%}$$

เกษตรกรนำข้าวมาจำนำ
แล้วได้ไม่เท่ากับที่ได้มีการประกาศไว้
เพราะต้องหักลดความชื้น
ตามมาตรฐานของข้าวนั้นเอง

ภาพรวมโครงการรับจำนำข้าว

1 **เตรียมเส้นทางการเกษตร**

1. ขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่อำเภอโดยผ่าน
2. ออกหนังสือรับรองเกษตรกร

เกษตรกร ขึ้นทะเบียน ที่เกษตรอำเภอ	ประชาสัมพันธ์ 5 สื่อ 1. ปลัด อบต. 2. เกษตร อำเภอ 3. กำนัน 4. ผู้ใหญ่บ้าน 5. รกส.	สุ่มตรวจ 5 สื่อ 10% 10%	ออก ใบรับรอง เกษตรกร พร้อมจำนวน ผลผลิต
---	---	-------------------------------	--

2 **เกษตรกร**

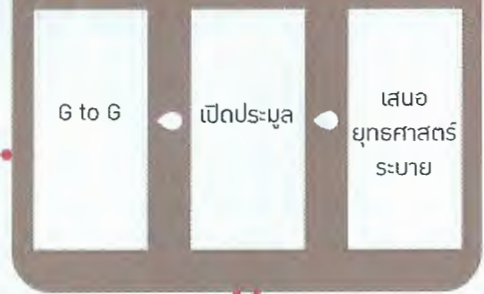
- * ได้ในรับรองเกษตรกร
- * รับใบประทวน
- * รับเงิน

* คณะอนุกรรมการ
ตรวจสอบระดับตำบล
* คณะอนุกรรมการฯ
ระดับจังหวัด

7 **ผู้ส่งออก/ผู้ค้า
ข้าวออกจากคลัง**

6 **กรมการค้าต่างประเทศ /
คณะกรรมการระบายข้าว**

* คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว

5 **คลังสินค้ากลาง
อตก./อคส.**

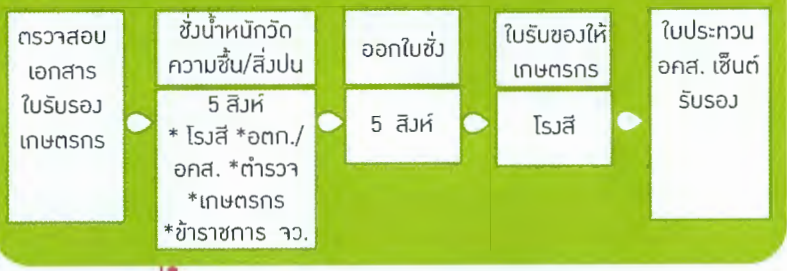

* คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด
* คณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าว

4 **รกส.**

3 **โรงสี/จุดรับจำนำ (3.1) ชาเข้า**

3 **โรงสี/จุดรับจำนำ (3.2) ชาออก**

* คณะทำงานฯระดับอำเภอ
* คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด
* คณะอนุกรรมการติดตามกำกับดูแลและให้ความ
เป็นธรรมแก่เกษตรกร ณ จุดรับจำนำ
* คณะอนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าว
* คณะอนุกรรมการกำกับดูแลการสั่งสีแปรสภาพ
และการสีมอบข้าว

ผลการดำเนินการปี 2554/55

ผลการดำเนินงานปรากฏว่าโครงการรับจำนำข้าวเปลือกประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งโดยเกษตรกรต่างได้รับประโยชน์กันถ้วนหน้า

	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2554/55	โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2555
ปริมาณการรับจำนำรวม	6.95 ล้านตัน ขนป. (30% ของผลผลิตทั้งประเทศ)	14.655 ล้านตัน ขนป.
จำนวนเกษตรกรที่นำข้าวมาจำนำ	1.294 ล้านครัวเรือน	1.392 ล้านครัวเรือน
จำนวนจุดรับจำนำ		
- โรงสี	697 โรง	665 โรง
- จุดจำหน่ายนอกพื้นที่	228 จุด	248 จุด
โกดังกลางเปิดรับข้าวสาร	319 หลัง	418 หลัง

ประโยชน์จากโครงการรับจำนำข้าว

โครงการรับจำนำข้าว หนึ่งในโครงการเร่งด่วนที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาและช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรในเรื่องปัญหาหาราคาข้าวตกต่ำ และช่วยยกระดับรายได้ให้พี่น้องชาวนาไทยได้อยู่ดีกินดี โดยผลการดำเนินงานที่โดดเด่นของโครงการรับจำนำฯ คือความสำเร็จในการยกระดับราคาข้าวภายในประเทศให้สูงขึ้น และเกษตรกรได้รับประโยชน์จากการจำนำข้าวเปลือกทุกเมล็ด และได้รับเงินโดยตรงจาก ธ.ก.ส. โดยไม่มีกรร่วไหล ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมโครงการ และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นแน่นอน ทั้งที่ได้เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่ได้เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น โดย ธ.ก.ส. โอนเงินเข้าบัญชีเกษตรกรโดยตรง ประมาณ 127,498 ล้านบาท จากการที่สามารถขายข้าวเปลือกได้ในราคารับจำนำที่กำหนดซึ่งสูงกว่าราคาตลาด ต้นละ 5,800-8,000 บาท ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

เกษตรกรได้รับประโยชน์ และมีรายได้เพิ่มขึ้นทั้งระบบกว่า 184,789 ล้านบาท

ในขณะที่เกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการก็ได้รับประโยชน์และมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 57,291 ล้านบาท จากการที่สามารถขายข้าวเปลือกได้ในราคาที่สูงขึ้นเนื่องจากพ่อค้า/ผู้ส่งออกต้องเข้ามาแข่งขันรับซื้อในราคาใกล้เคียงกับราคารับจำนำที่กำหนด

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น

ชนิดข้าว	1 ปริมาณรับจำนำล้านตัน	2 ราคารับจำนำ บาท/กก.	3 ราคาตลาด (ต้นปี 2554)	4 แยกต่าง (บาท/กก.) [2-3]	มูลค่าที่เกษตรกรได้รับเพิ่มขึ้น (ล้านบาท) (1x4)
ข้าวเปลือกหอมมะลิ	3.087	20,000	12,000-13,000	7,000-8,000	21,609-24,696
ข้าวเปลือกเจ้า	15.118	14,800	8,000-9,000	5,800-6,800	87,684-102,802
รวม	18.205				109,293-127,498

เกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการก็มีรายได้เพิ่มขึ้น

ชนิดข้าว	1 ปริมาณ (ล้านตัน)	2 ราคา (ต้นปี 2554)	3 ราคาตลาด (ปัจจุบัน)	4 แยกต่าง (บาท/กก.) [2-3]	มูลค่า (ล้านบาท) (1x4)
ข้าวเปลือกหอมมะลิ	3.5	12,000-13,000	15,000-16,000	3,000	10,500
ข้าวเปลือกเจ้า	15.597	8,000-9,000	9,900-12,000	1,900-3,000	46,791
รวม	19.097				57,291

2 ยกระดับราคาข้าวให้สูงขึ้นทั้งระบบ

โดยราคาข้าวเปลือกหอมมะลิก่อนมีการรับจํานํามีราคาตันละ 14,169 บาท หลังจกมีโครงการรับจํานํามีราคาเพิ่มเป็นตันละ 15,333 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.2 ส่วนราคาข้าวเปลือกเจ้าก่อนมีการรับจํานํามีราคาตันละ 9,612 บาท หลังจกมีการรับจํานํามีราคาเพิ่มเป็นตันละ 10,401 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.2

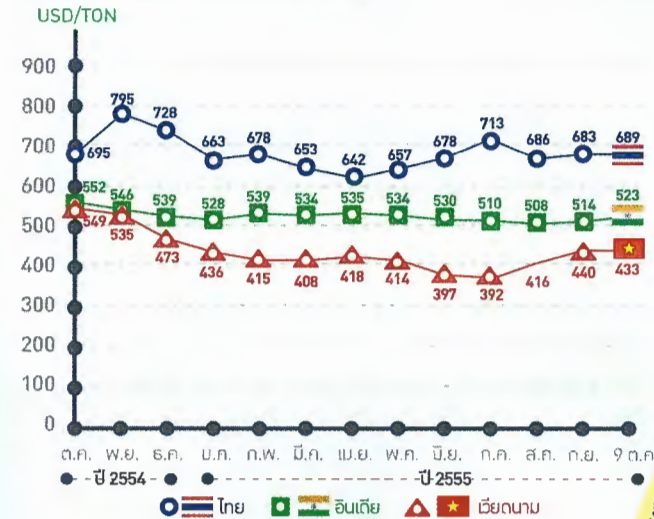
	ข้าวเปลือกหอมมะลิ	ข้าวเปลือกเจ้า
ส.ค. 54	14,169	9,612
ส.ค. 55	15,333	10,401
+	+1,164	+ 789
% ▲	+ 8.2%	+ 8.2%

3 ราคาส่งออกข้าวไทยปรับตัวสูงขึ้น

ในทิศทางเดียวกัน ราคาส่งออกข้าวของไทยก็ได้เพิ่มสูงขึ้นด้วยคุณภาพมาตรฐาน และเอกลักษณ์พิเศษที่แตกต่างของข้าวไทย ซึ่งไม่มีในข้าวจากประเทศคู่แข่ง อาทิ เวียดนามและอินเดีย ทำให้ข้าวไทยเป็นที่นิยมและต้องการของตลาดต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดระดับบน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีศักยภาพ และกำลังซื้อสูงและต้องการบริโภคข้าวคุณภาพเลิศ (Premium Grade) เช่น ข้าวหอมมะลิไทย ประกอบกับความมั่นใจในการส่งมอบข้าวได้ตามกำหนดระยะเวลาทำให้ข้าวไทยเป็นที่ยอมรับทั้งในด้านคุณภาพ และการส่งมอบที่เหนือกว่าข้าวจากประเทศคู่แข่ง เช่น เวียดนามและอินเดีย ที่เน้นกลุ่มผู้บริโภคระดับกลางถึงระดับล่างที่ให้ความสำคัญกับเรื่องราคาเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ทำให้ข้าวไทยสามารถขายได้ในราคาดีกว่าข้าวจากประเทศคู่แข่งอื่นๆ โดยราคาข้าวส่งออกของไทยเฉลี่ยในปี 2555 ปรับเพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 13.68

ราคาข้าวส่งออก ไทย อินเดีย และเวียดนาม

มูลค่าการส่งออกข้าว ไทย อินเดีย และเวียดนาม

ข้าวไทยเป็นที่ยอมรับทั้งในด้านคุณภาพ และการส่งมอบที่เหนือกว่าข้าวจากประเทศคู่แข่ง ทำให้ข้าวไทยสามารถขายได้ในราคาดีกว่าข้าวจากประเทศคู่แข่งอื่นๆ และส่งผลให้มูลค่าการส่งออกข้าวยังคงเป็นอันดับ 1

1 ม.ค. - 9 ต.ค. 55

ไทย 3,502 ล้านเหรียญสหรัฐ

อินเดีย 2,990 ล้านเหรียญสหรัฐ

เวียดนาม 2,455 ล้านเหรียญสหรัฐ

4 ประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

นอกจากชาวนาจะได้รับประโยชน์โดยตรงจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการนำข้าวเปลือกมาจำหน่ายแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจด้านต่างๆ เช่น ผลประโยชน์ด้านสังคมที่เกิดจากการลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทั้งจากภูมิภาคสู่เมืองหลวง และจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม ผลประโยชน์ด้านคุณภาพชีวิตขึ้นชีวิตของเกษตรกรไทย “ เปิดฝืนที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจที่สูงขึ้นจำนวน 184,789 ล้านบาท จากโครงการรับจำนำฯ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ทำให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ประมาณ 4 รอบ และเมื่อรวมกับภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะได้จากการจับจ่ายใช้สอย จะทำให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ประมาณ 790,897 ล้านบาท ส่วนผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ”

5 ชาวนาพึงพอใจโครงการรับจำนำ

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในทุกภูมิภาค โดยสถาบันการศึกษาหลายแห่ง แสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นถึงประโยชน์ของโครงการรับจำนำ และเห็นสมควรให้มีการดำเนินโครงการต่อไป

สถาบัน	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับโครงการรับจำนำ
เอแบค	3,296 (17 จังหวัด)	67.3
ม.ขอนแก่น	1,200 ราย (20 จังหวัด)	80.2
นิด้า	1,249	64.53
ม.หอการค้า	1,200 คน (ทั่วประเทศ)	86.5

นอกจากนี้ ม.หอการค้าไทย ยังได้ให้คะแนนนโยบายรับจำนำข้าวที่ 8 คะแนน (เต็ม 10) เพราะเชื่อว่านโยบายนี้ช่วยพยุงเศรษฐกิจและมีหลักคิดเพื่อดูแลอำนาจซื้อของประชาชน ซึ่งจะมีส่วนช่วยยกระดับสัดส่วนการบริโภคภายในประเทศ และกระตุ้นการจับจ่ายซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น

มีการระบายข้าวอย่างไร

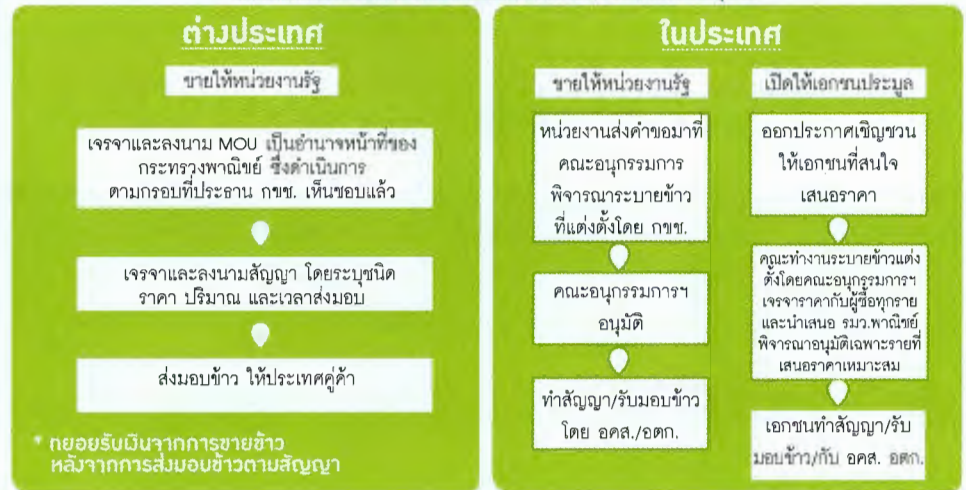
คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กชช.) ได้เห็นชอบกรอบการระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลโดยแบ่งออกเป็น 5 วิธี คือ

กชช. ได้กำหนดช่องทางการระบายข้าว 5 วิธี ได้แก่	ตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. เป็นต้นมาจนถึง 18 ตุลาคม 2555 ได้ดำเนินการต่างๆ ไปแล้ว
1. ระบายขายแบบรัฐต่อรัฐ (G to G)	- ลงนามในสัญญาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐปริมาณ 7.328 ล้านตัน (สต็อกเดิม 2.2 ล้านตัน) กับ อินโดนีเซีย จีน และเกาหลีใต้ - ส่งมอบแล้วบางส่วน (ม.ค. - ก.ย. 55) จำนวน 1.46 ล้านตัน (20% ของปริมาณที่ได้ทำสัญญาแล้ว) - คาดว่าจะมีการส่งมอบภายในเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2555 จำนวน 0.3 ล้านตัน รวมเป็นจำนวน 1.7 ล้านตัน - คาดว่าจะมีการส่งมอบถึงเดือนธันวาคม 2556 รวมเป็น จำนวน 5.6 ล้านตัน
2. เปิดประมูลขายเป็นการทั่วไปให้กับผู้ประกอบการในประเทศ เพื่อการส่งออกและ/หรือจำหน่ายภายในประเทศ	3.2 แสนตัน
3. ขายให้องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อสาธารณประโยชน์	0.83 แสนตัน
4. ซื้อขายในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า	
5. บริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ	

ไทยจะยังคงเหลือข้าวเพื่อเป็นสต็อกสำรองสำหรับใช้ในประเทศ ประมาณ 4.086 ล้านตัน (สต็อกข้าวก่อนการระบายมีประมาณ 12.564 ล้านตัน)

รัฐบาลจะดำเนินการทยอยระบายข้าวตามสภาวตลาดและโอกาสที่เหมาะสม เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ ไม่ให้มีผลกระทบต่อราคาข้าว ภายในประเทศและไม่กระทบต่อการส่งออกของผู้ประกอบการ

ขั้นตอนการจำหน่ายข้าวตามกรอบที่คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ(กชช.) พิจารณาอนุมัติ

* ทยอยรับเงินจากการขายข้าวหลังจากการส่งมอบข้าวตามสัญญา

การทำ MOU การขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ

รัฐบาลไทยได้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) และบันทึกความตกลง (MOA) ว่าด้วยการซื้อขายข้าวกับรัฐบาลประเทศผู้ซื้อ ที่กำหนดให้ต้องมี MOU หรือ MOA ก่อน เพื่อเป็นกรอบการเจรจาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ เช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และได้จัดทำ MOU กับรัฐบาลประเทศผู้ซื้อ เพื่อสร้างความสัมพันธ์การค้าซื้อขายข้าวในระยะยาว เช่น มังกลาเทศ และอยู่ในระหว่างการจัดทำ MOU กับประเทศโกตดิวัวร์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์การค้าซื้อขายข้าวเช่นกัน โดยมีกรอบปริมาณข้าวจาก MOU และ MOA โดยรวมประมาณ 8 ล้านตัน

มูลค่าการจำหน่ายข้าวปี 2554-2555 และภาคการณปี 2556

มูลค่าการจำหน่ายข้าวรวมทั้งหมดของรัฐบาล ประมาณ 240,000-260,000 ล้านบาท (กึ่งนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ข้าวในตลาดโลก)

ในการดำเนินการเจรจาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ไม่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ เนื่องจากการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นหลัก โดยเฉพาะการที่ประเทศผู้ซื้อไม่ต้องการให้เปิดเผยข้อมูล เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวสูงและไม่ต้องการสร้างความตื่นตระหนกให้แก่ประชาชนภายในประเทศ และมีผลกระทบต่อราคาข้าว นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลด้านความมั่นคงทางด้านอาหารของประเทศผู้ซื้อ

งบประมาณที่ใช้ในโครงการ

วงเงิน และการใช้เงินในโครงการรับจำนำ ปีการผลิต 2554/55

โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2554/55 และ นาปรัง ปี 2555	วงเงิน (ล้านบาท)
กรม.อนุภูมิภาครวบรวมเงินในการรับจำนำสินค้าเกษตร ปีการผลิต 2554/55 (ข้าว + มัน + ยางพารา)	359,160
รับจำนำข้าว	
ธ.ก.ส.ขออนุมัติวงเงินสำหรับรับจำนำข้าว (นาปี 6.95 ล้านตัน + 14.7 ล้านตัน)	313,910
ธ.ก.ส.จ่ายเงินให้เกษตรกรแล้ว (นาปี 6.95 ล้านตัน + 12.82 ล้านตัน)	308,589
คงเหลือ	
ได้รับเงินจากการระบายข้าวนาปี 2554/55 ได้ (โดยกรมการค้าต่างประเทศ)	42,140
วงเงินคงเหลือรวม	
หักเงินสำรองสำหรับจ่ายให้โครงการนาปรัง ปี 2555 (ส่วนที่เหลือ 1.88 ล้านตัน)	28,200
คงเหลือ สำหรับใช้ในโครงการรับจำนำข้าวปี 2555/56	
	19,261

ประมาณการวงเงินสำหรับ โครงการรับจำนำข้าว ปีการผลิต 2555/56

โครงการรับจำนำข้าว ปี 2555/56	วงเงิน (ล้านบาท)
กรม.อนุภูมิภาครวบรวมเงินในการรับจำนำข้าว ปี 2555/56 (นาปี + นาปรัง)	405,000
กรม.อนุภูมิภาครวบรวมเงินโครงการรับจำนำข้าวนาปี 2555/56 (กก.คลัง)	150,000
รวม คงเหลือยกมาจากโครงการรับจำนำปี 2554/55	19,261
รวม ประมาณการระบายข้าว ไตรมาส 4 ปี 2555	43,000
รวม ประมาณการระบายข้าวไตรมาส 1 ปี 2556	40,000
ประมาณการวงเงินสำหรับโครงการรับจำนำนาปี 2555/56 กว๊าน	
	252,261

แม้ว่ากรม.จะอนุมัติกรอบวงเงินสำหรับการรับจำนำข้าว ปี 2555/56 ที่ 405,000 ล้านบาท แต่การรับจำนำ ปี 2555/56 ใช้เงินหมุนเวียนจากเงินกู้ (150,000 ล้านบาท) และเงินสดจากการระบายข้าวรวมวงเงินเพียง 252,261 ล้านบาท

ความโปร่งใสของโครงการรับจำนำข้าว

เพื่อให้การดำเนินโครงการฯ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ป้องกันการทุจริต คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการทั้งในระดับส่วนกลางและจังหวัด เพื่อติดตาม กำกับดูแล และตรวจสอบการรับจำนำข้าว โดยวางแผนการตรวจสอบทุกขั้นตอนกระบวนการรับจำนำข้าวเลือก ตั้งแต่ก่อนรับจำนำระหว่างรับจำนำ และหลังจากที่ส่งมอบข้าวเข้าสู่โกดังกลาง เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ ให้เกิดความรอบคอบ โปร่งใส เป็นธรรม และเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างแท้จริง

และในการดำเนินงานได้มีการวางมาตรการ เพื่อให้การดำเนินการเกิดความโปร่งใส โดยมีการตั้งคณะอนุกรรมการทั้งในส่วนกลาง และระดับจังหวัด เพื่อติดตามกำกับดูแล ตรวจสอบทุกขั้นตอน แต่ยังคงพบว่ามีบางประเด็น ที่ต้องปรับปรุง ดังนั้นในปีรับจำนำ 2555/56 นี้ จึงได้ปรับปรุงขั้นตอนและระเบียบในการรับจำนำเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1 การออกใบรับรองเกษตรกรไม่ถูกต้อง

เข้มงวดในการทำประชาคมและตรวจสอบ โดยคณะทำงานระดับอำเภอและเจ้าหน้าที่ตรวจสอบจากส่วนกลาง

2 การออกหนังสือรับรองเกษตรกร

โดยเพิ่มเติมโทษกรณีสวมสิทธิ์ข้าวเปลือก จะมีความผิดฐานฉ้อโกงมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและจะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลอีกต่อไป

3 การจำนำข้ามเขต

กรณีจะจำนำข้ามเขตเกินกว่าระดับอำเภอ ต้องเสนอคณะอนุกรรมการกำกับดูแล การรับจำนำพิจารณา

- ประเด็นที่พบในปีที่ผ่านมา
- การพัฒนาการดำเนินงาน

4 การเข้าร่วมโครงการของโรงสี

รัฐบาลขอความร่วมมือโรงสีที่มีศักยภาพ เข้าร่วมโครงการทุกรายเพื่อให้เพียงพอ กับปริมาณข้าวของเกษตรกร

5 การป้องกันการสวมสิทธิ์

มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกำกับดูแล การสืบสีและการส่งมอบข้าวสารเข้าโกดัง กลางเพิ่มเติม เพื่อกำกับดูแลโรงสี

6 การรักษาคุณภาพข้าว

อกส./อ.ต.ก. จัดหาบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญ รักษาคุณภาพข้าวด้วยการรมยาไม่บ่อย กว่า 3 ปี

7 การกำกับดูแลจุดรับจำนำ

มีการเพิ่มตัวแทนเกษตรกรวันละ 3 คน จากเดิม 1 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจวันละ 2 คน จากเดิมไม่มีเลยมาประจำจุดรับจำนำ ตลอดเวลา

มีสายด่วนร้องเรียนการรับจำนำข้าว 1569

แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ติดตามกำกับดูแลและให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกร ณ จุดรับจำนำ เพื่อสุ่มตรวจ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

มีศูนย์อำนวยความสะดวกตรวจสอบเพื่อป้องกันการทุจริตในการรับจำนำข้าวฯ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง) เป็นประธานพบว่าในการดำเนินโครงการรับจำนำ พบการกระทำความผิดและได้ดำเนินคดีไปบางส่วนที่มีหลักฐานชัดเจน บางคดีก็อยู่ในระหว่างการดำเนินการ

แผนงานในอนาคต

📍 จัดทำแผนการผลิตกำหนดเขตส่งเสริมการผลิตข้าวตามศักยภาพของพื้นที่

📍 พัฒนาระบบการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีและกลไกรับรองมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ดี

💡 เพิ่มศักยภาพ การผลิตและรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

📍 สนับสนุนกระบวนการเก็บรักษาที่มีมาตรฐานสากลและมีศักยภาพเพียงพอต่อการรองรับปริมาณข้าวในประเทศ เช่น การสร้างไซโลที่ได้มาตรฐาน

📍 ส่งเสริมการค้าตามมาตรฐานสากล

📍 ส่งเสริมตลาดข้าวอินทรีย์ให้กว้างขวาง

📍 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวใหม่ๆ

